

Program sufinanciranja ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike na brodove u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi za razdoblje od 2025. do 2029. godine

I. UVODNO:

Realizacijom dosadašnjih Programa sufinanciranja ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike na brodove u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi, najprije za razdoblje 2015. do 2016. godine, zatim od 2017. do 2020. godine te posljednjim od 2021. do 2024. godine, Vlada Republike Hrvatske kontinuirano podupire obavljanje obavezne plovidbene prakse na brodovima.

Sukladno Međunarodnoj konvenciji o standardima izobrazbe, izdavanju svjedodžbi i držanju straže pomoraca iz 1978., njenim izmjenama i dopunama (u daljnjem tekstu: STCW Konvencija) te Pravilniku o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca („Narodne novine“, br. 130/13., 45/14., 124/15., 72/16., 69/18., 77/18 – ispravak, 85/21 i 77/24; u daljnjem tekstu: Pravilnik), glavni uvjet za stjecanje časničkih zvanja u pomorstvu je 12 mjeseci plovidbene službe u svojstvu vježbenika palube, stroja ili elektrotehnike prema unaprijed definiranim programima, od kojih najmanje šest mjeseci treba biti na brodovima u međunarodnoj plovidbi. Mladi pomorci tek nakon obavljanja ovog pripravnčkog staža polažu stručni ispit pri lučkim kapetanijama čime ispunjavaju sve preduvjete za stjecanje odgovarajućeg časničkog zvanja te se mogu ukrcati na brod u svojstvu za koje su se školovali.

Do početka primjene Programa subvencioniranja ukrcaja vježbenika sve troškove ukrcaja vježbenika snosili su sami brodari, što u kriznim razdobljima na svjetskom brodarskom tržištu može biti izazovno, budući da brodari u nestabilnim vremenima pristupaju racionalizaciji i smanjenju nužnih troškova što naposljetku može utjecati i na mogućnost ukrcaja vježbenika. Iako broj vježbenika već duže vrijeme nadilazi potrebe domaćih brodara, hrvatski časnici su tradicionalno prepoznati u svijetu kao vrsni stručnjaci i uspješno konkuriraju na globalnom brodarskom tržištu, stoga je važno djelovati na ublažavanju negativnih posljedica koji bi mogli dovesti do smanjenja interesa za pomorsku struku i pada kvalitete pomorskog kadra. Poticanjem pomorskih zvanja ujedno financijsku korist ostvaruje i Republika Hrvatska, budući da velik dio prihoda domaćih pomoraca završi u državnom proračunu kroz potrošnju i plaćanje poreza.

Prema tome, smanjenje broja visokokvalificiranih i osposobljenih pomoraca dugoročno može imati štetne posljedice po hrvatsko gospodarstvo, stoga Vlada Republike Hrvatske nastavlja motivirati hrvatske učenike i studente na izbor pomorskih zanimanja te pored programa stipendiranja učenika i studenata pomorskih škola i fakulteta koje provodi ministarstvo nadležno za poslove pomorstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), nastavlja i s poticanjem ukrcaja pripravnika kroz novi Program za sufinanciranje ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike na brodove u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi za razdoblje od 2025. do 2029. godine.

II. OCJENA STANJA:

Školovan i stručan kadar sa znanjem i iskustvom u pomorskim zanimanjima kompetitivna je prednost u pomorstvu na čijem razvoju želi raditi ne samo Republika Hrvatska, već i cijela Europska unija, stoga je održavanje i poboljšanje stručnih znanja europskih pomoraca uz promicanje njihovog zapošljavanja zajednički cilj svih država članica Europske unije.

Prema podacima s kojima raspolaže Ministarstvo, u hrvatskim pomorskim školama godišnje maturira oko 300 nautičara i strojara, a na pomorskim fakultetima oko 200 studenata stječe kvalifikaciju u visokom obrazovanju. Ovakav broj nadilazi potrebe domaćih brodara, ali je ratifikacija STCW konvencije i njena inkorporacija u Hrvatski Zakon o radu, kao i u Pomorski zakonik omogućila lakše i brže zapošljavanje hrvatskih pomoraca kod stranih brodara širom svijeta, kao i stranih pomoraca na brodovima hrvatskih brodara ili pod hrvatskom zastavom. Poznato je da su pomorski časnici iz Hrvatske cijenjeni u svijetu zbog svoje stručnosti, obrazovanja i tradicionalne prisutnosti u struci, stoga nalaze zaposlenje u svjetskim brodarskim kompanijama.

U svrhu ublažavanja dugogodišnjih cikličkih nestabilnosti koje karakteriziraju brodarsko tržište potrebno je dugoročno podupirati obavljanje obavezne plovidbene prakse jer će prema procjenama, u budućnosti ponuda radne snage na svjetskom brodarskom tržištu rada rasti, ali će potražnja za njom rasti još više.¹

Vlada Republike Hrvatske je i u prethodnim razdobljima kroz programe sufinanciranja ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike na brodove u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi snažno podržavala ukrcaj hrvatskih vježbenika na brodove, što je rezultiralo pozitivnim učinkom na tržište rada, budući da su domaći brodari zbog provedbe programa povećali broj ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike – hrvatskih vježbenika, gotovo do maksimuma kapaciteta, dok se ukrcaj vježbenika putem stranih brodara u međunarodnoj plovidbi također uspješno sufinancirao i sukladno odredbama Pravilnika o pokriću troškova plaća i doprinosa vježbenika („Narodne novine“, br. 97/19).

Ovaj program predstavlja nastavak potpore hrvatskim vježbenicima u njihovom obavljanju plovidbene službe kroz jedan objedinjen i transparentan sustav subvencioniranja vježbeničkog staža u pomorstvu. Kroz njega Vlada Republike Hrvatske sufinancira dio ukupnih troškova ukrcaja hrvatskih vježbenika palube, stroja i elektrotehnike i to na brodovima koji viju zastave država članica Europske unije² čime se osigurava visoka kvaliteta obavezne vježbeničke obuke i razvoj stručnog kadra u pomorskim zanimanjima budući da se na istim brodovima primjenjuju europski, visoko razvijeni standardi sigurnosti plovidbe, zaštite života i rada na brodu.

Subvencijom plovidbene službe koja predstavlja završetak obrazovnog procesa pomoraca prije prvog ulaska u svijet rada, Republika Hrvatska će olakšati pristup njihovom prvom zaposlenju i u konačnici pridonijeti rastu broja novih, visokokvalificiranih pomoraca, spremnih i osposobljenih za ulazak u pomorsko tržište rada.

¹ International chamber of shipping Shipping and World Trade: Global Supply and Demand for Seafarers, raspoloživo na: <https://www.ics-shipping.org/shipping-fact/shipping-and-world-trade-global-supply-and-demand-for-seafarers/> (pristupljeno 07. listopada 2024.)

² Samo iznimno i na brodovima koji viju zastave trećih država, ako je isto opravdano objektivnim kriterijima, kao što je nedostatak slobodnih mjesta na brodovima država članica Europske unije, sukladno odredbama Komunikacije Komisije C (2004) 43 – Smjernice Zajednice o državnim potporama za pomorski promet (SL C 13, 17.1.2004.).

III. PRAVNI OKVIR:

Prema Komunikaciji Komisije C (2004) 43 – Smjernice Zajednice o državnim potporama za pomorski promet (SL C 13, 17.1.2004.) (u daljnjem tekstu: Smjernice), potpore za obučavanje pomoraca, poput ove subvencije za ukrcaj vježbenika, ne smatraju se državnim potporama.

Naime, sukladno točki 7. odlomku 2. Smjernica, programi kojima država podupire obučavanje pomoraca ne smatraju se potporama zbog svoje općenite prirode (bilo stručne bilo akademske).

Temeljem ovog Programa, subvencije se dodjeljuju isključivo u svrhu podupiranja školovanja pomoraca kroz subvencioniranje njihove vježbeničke prakse odnosno praktičnog dijela njihova obrazovnog procesa koji čini dio obaveznog školovanja u svrhu stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti pomorca, a koja je, uz završen teorijski dio formalnog obrazovanja (srednjoškolskog ili visokog obrazovanja), ključan preduvjet za stjecanje pune kompetentnosti za rad na brodu i bez koje nije moguće pristupiti pomorskom tržištu rada niti ishoditi svjedodžbe o osposobljenosti.

Ovaj Program odnosi se na subvencioniranje stručne obuke pomoraca, njime se potiče obavljanje vježbeničke prakse bez koje pomorac ne može konkurirati na tržištu rada, a takvo se podupiranje od strane države ne smatra državnim potporom u smislu odredaba Smjernica, što je u skladu s točkom 7. odlomkom 2. Smjernica i čini ovaj Program u potpunosti usklađenim s ciljevima i pravilima tih istih Smjernica.

IV. CILJEVI PROGRAMA:

1. stvaranje motivirajućih uvjeta za izbor pomorskog zvanja
2. poticaj brodarima na ukrcaj hrvatskih vježbenika
3. pomoć mladim pomorcima da završe obavezni obrazovni proces koji je preduvjet za stjecanje časničkih zvanja u pomorstvu
4. smanjenje nezaposlenosti u Hrvatskoj
5. povećanje prihoda u Državnom proračunu

V. UVJETI ZA SUDJELOVANJE:

- a) Korisnik subvencije (nositelj prava na apliciranja za subvencioniranje temeljem ovog Programa):

Korisnik subvencije može biti brodar sa sjedištem u državi članici Europske unije koji ukrcava hrvatske vježbenike na brodove koji plove pod zastavama država članica, a samo iznimno i na brodove koji plove pod zastavama trećih država ako je isto opravdano objektivnim kriterijima, kao što je nedostatak slobodnih mjesta na brodovima država članica Europske unije.

- b) Vježbenik na kojeg se subvencija odnosi:

Vježbenik je osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište (rezident) i član je posade koji sudjeluje u izobrazbi na brodu u međunarodnoj ili nacionalnoj

plovidbi koji plovi pod zastavom države članice Europske unije, odnosno iznimno i treće države, a radi stjecanja časničkog zvanja u službi palube, stroja ili elektrotehnike sukladno odredbama STCW Konvencije i Pravilnika o zvanjima i svjedodžbama te nije obuhvaćena ispunjavanjem propisanih obaveza brodara koji sudjeluje u hrvatskom, odnosno sustavu poreza po tonaži broda druge države članice Europske unije ili nekom drugom subvencijom ili mjerom potpore.

c) Karakteristike broda:

Sufinancira se ukrcaj hrvatskog vježbenika na brodovima koji plove pod zastavama država članica Europske unije, a samo iznimno i na brodovima koji plove pod zastavama trećih država ako je isto opravdano objektivnim kriterijima, kao što je nedostatak slobodnih mjesta na brodovima država članica Europske unije.

Vježbenički staž se subvencionira:

1. u trajanju do 12 mjeseci na brodovima od 500 bruto tona (u daljnjem tekstu: BT) ili većim u međunarodnoj plovidbi,
2. u trajanju do šest mjeseci na brodovima od 500 BT ili većim u nacionalnoj plovidbi na području Republike Hrvatske i to isključivo kod onog brodarka u nacionalnoj plovidbi koji tom istom vježbeniku osigurava obavljanje i drugog dijela vježbeničkog staža (do punog trajanja) u međunarodnoj plovidbi.

d) Prihvatljivi troškovi brodarka:

Prihvatljivi troškovi, između ostalih, obuhvaćaju troškove plaće, polaznog i povratnog putovanja, troškove mentorskog rada, hranarine, troškove materijala i robe te amortizacije materijala i potrošne robe izravno povezane s obavljanjem vježbeničkog staža koji se sufinancira temeljem ovog Programa. Iznos subvencije iz ovog Programa može obuhvaćati i do 100 posto troškova ukrcaja vježbenika pod uvjetom da nisu ukrcani kao aktivni, već pomoćni članovi posade i da se usavršavanje odvija na brodovima koji su upisani u registre država članica Europske unije, a samo iznimno i na brodovima trećih država.

VI. POSTUPAK DODJELE SUBVENCije:

Ministarstvo svake kalendarske godine na svojim mrežnim stranicama objavljuje Poziv brodarkima za dostavu prijave za sudjelovanje u Programu sufinanciranja ukrcaja vježbenika palube, stroja i elektrotehnike na brodovima u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi (u daljnjem tekstu: Poziv).

Pravo podnošenja prijave temeljem Poziva imaju svi brodarki koji ispunjavaju uvjete propisane točkom V.a ovog Programa.

Uz prijavu, brodark je dužan dostaviti sve podatke i dokaze iz Poziva, a posebno podatak o broju vježbenika koje je ukrcao u tekućoj kalendarskoj godini u kojoj je Poziv objavljen s naznakom službe (vježbenik palube, stroja ili elektrotehnike), područjem plovidbe (međunarodna ili nacionalna plovidba) i trajanjem ukrcaja pojedinog vježbenika.

Prijava može uključivati i dane plovidbe vježbenika koji su već bili ukrčani na brod nakon dodjele sredstava po Programu iz prethodne godine, a prije dana raspisivanja novog Poziva. Vježbenici na koje se prijava odnosi ne smiju biti obuhvaćeni drugim oblikom subvencije ili potpore.

Nakon analize dostavljenih prijava, Ministarstvo na svojim mrežnim stranicama objavljuje listu brodarka i maksimalan broj dana plovidbe hrvatskih vježbenika za koji garantira sufinanciranje po pojedinom brodarku za tu kalendarsku godinu.

Ukoliko Ministarstvo uvidom u podatke o stvarno ostvarenim danima plovidbe vježbenika u godini Poziva po pojedinom brodarku utvrdi da raspoloživa financijska sredstva planirana u svrhu dodjele ove subvencije u državnom proračunu Republike Hrvatske za tu kalendarsku godinu neće biti utrošena u potpunosti, brodarkima će se razmjerno povećavati dnevni iznos sufinanciranja kako bi se sva planirana proračunska sredstva za tu godinu u cijelosti utrošila.

Ukoliko pak Ministarstvo uvidom u podatke o stvarno ostvarenim danima plovidbe hrvatskih vježbenika u godini Poziva utvrdi da raspoloživa financijska sredstva planirana u svrhu dodjele ove subvencije u državnom proračunu Republike Hrvatske za tu kalendarsku godinu neće biti dostatna za sufinanciranje svih brodarka u planiranom okviru dnevnog iznosu sufinanciranja po ukrčanom vježbeniku, brodarkima će se dnevni iznos sufinanciranja razmjerno umanjiti.

Ministarstvo subvenciju isplaćuje isključivo za vježbenički staž koji je zaista odrađen i to po uvidu u podatke koje mu dostavi brodark i nakon kontrole u CIMIS bazi podataka o ukrcaju/iskrcanju vježbenika i ovjerenom vježbeničkom dnevniku.

Prije isplate subvencije, Ministarstvo će sa svakim pojedinim brodarkom sklopiti ugovor o sufinanciranju.

Brodark za kojeg Ministarstvo utvrdi zlorporabu u postupku sufinanciranja vježbeničkog staža temeljem ovog Programa, ne smije sudjelovati u naredne dvije godine provedbe ovog Programa.

VII. IZNOS SUBVENCije:

Ukrcaj vježbenika se planira sufinancirati u okviru raspoloživih proračunskih sredstava za svaku godinu Programa, a najmanje u iznosu od 30 EUR po ukrčanom vježbeniku dnevno za vježbenički staž na brodu u međunarodnoj plovidbi, odnosno u iznosu od 15,00 EUR dnevno za vježbenički staž na brodu u nacionalnoj plovidbi. Preostali iznos troškova ukrcaja snose brodarki vlastitim sredstvima.

VIII. SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU PROGRAMA:

Financijska sredstva subvencije planirana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2025. godinu i projekcijama za 2026. i 2027. godinu na razdjelu 065 Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, aktivnosti A 754037 Sufinanciranje ukrcaja vježbenika na brodove u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi, kontu 3522 Subvencije trgovačkim društvima i zadrugama izvan javnog sektora i kontu 3512 Subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru; u iznosu od 1.061,782,00 EUR za sve godine provođenja Programa.